

Predsednik državnega zbora, g. Igor Zorčič
Poslanske skupine

Ljubljana, 28. januar 2022

Zadeva: **Odziv na poziv Združenja bank Slovenije v zvezi s predlogom Zakona o omejitvi in porazdelitvi valutnega tveganja med kreditodajalci in kreditojemalci kreditov v švicarskih frankih (EPA 1797-VIII)**

Spoštovani predsednik, spoštovani poslanci,

kot nacionalna potrošniška organizacija smo se dolžni odzvati na navedbe, ki jih je v svojem pozivu zapisalo Združenje bank Slovenije, ker predstavljajo stališče bank, ki se v želji obdržati ekstra dobičke ne ozira na dolgoletne finančne in socialne posledice, ki jih odplačevanja kreditov v švicarskih frankih (CHF) povzroča slovenskim potrošnikom. Prav te kredite je avstrijski finančni regulator izrecno označil kot neprimerno obliko za dolgoročno stanovanjsko oz. potrošniško kreditiranje¹, njihovo agresivno trženje v državah srednje in vzhodne Evrope pa je bilo tudi predmet analiz mednarodnih organizacij (IMF, ESRB²), kar je rezultiralo v oblikovanju novih pravil za potrošniške kredite³.

Glede očitkov ZBS o operativni ne-izvedljivosti zakona poudarjamo, da je predlog zakona v zakonodajnem postopku že od aprila 2021, torej so se s predlaganimi rešitvami banke lahko pravočasno seznanile in bi lahko opozorile na morebitne tehnične in druge operativne težave.

Želimo pa poudariti:

- Varstvo potrošnikov je v javnem interesu in dolžnost vsake države je, da zavaruje pravice svojih državljanov, ki jih imajo kot potrošniki, če ugotovi, da so ravnanja ekonomskih subjektov, domačih ali tujih, na njenem trgu povzročile kršitev zakonodaje v takšnem obsegu, da zahteva intervencijo zakonodajne oblasti. Tako so ravnale v zaščito svojih potrošnikov Hrvaška, Madžarska, Črna gora in Srbija.
- Trditev, da je predlog zakona v nasprotju z dosedanjimi odločitvami slovenskih sodišč, ni resnična, saj sodna praksa slovenskih sodišč ni enotna⁴, Sodišče EU pa je s

¹ <https://www.fma.gv.at/en/ue-to-repeated-incorrect-or-distorted-representations-of-the-fma-minimum-standards-for-foreign-currency-loans-the-fma-lays-out-their-key-components/> : »The FMA Minimum Standards unequivocally stipulate that “foreign currency loans to private consumers are not suitable as a mass product” and are “particularly unsuitable as a standard home finance product”.

² Priporočilo evropskega odbora za sistemska tveganja z dne 21. septembra 2011

³ Direktiva 2014/17/EU z dne 4. februarja 2014 o potrošniških kreditnih pogodbah za stanovanjske nepremičnine in spremembi direktiv 2008/48/ES in 2013/36/EU ter Uredbe (EU) št. 1093/2010

⁴ sodne odločbe v korist kreditojemalcev: VSM I Cp 27/2020, VSL I Cp 251/2020, VSM I Ip 877/2020, VSM I Ip 585/2020, VS RS II Ips 137/2018, VS RS II Ips 201/2017, VS RS II Ips 176/2017, VS RS II Ips 141/2017, VSM Sklep I Ip 289/2017, VSL Sklep I Cp 517/2017, VSL I Cp 1218/2017, VSL II Cp 2112/2017, VSL II Cp 1592/2017, VSL I Cp 2424/2017, VSL I Cp 239/2018, VSL II Cp 1504/2017, VSL II Cp 2675/2017, VSL II Cp

številnimi sodbami v zvezi s CHF krediti podalo razlago direktive o nepoštenih pogodbenih pogojih tako, da se zagotovi varstvo potrošnikov.

Glede sodbe Evropskega sodišča za človekove pravice, na katero se sklicuje ZBS, pa je treba poudariti, da so v obravnavanem primeru kreditojemalca bile podane posebne okoliščine, ki so obstajale le v konkretnem primeru (možnost zavarovanja pred valutnim tveganjem), v slovenskih primerih pa ne obstajajo, pa tudi slovenska zakonodaja se razlikuje od grške.

- Kot povsem neprimerno ocenjujemo utemeljevanje zavrnitve predlaganega zakona z argumentom, da *predlog ni ekonomsko upravičen, ker je delež neplačnikov pri kreditih v CHF na isti ravni kot pri kreditih v EUR*. Ali res lahko kdo razumno trdi, da dokler kreditojemalcem ne zasežejo njihovih stanovanj in dokler lahko rednemu odplačevanju kredita podredijo vse ostale potrebe svoje družine oziroma dokler ne razglasijo osebnega stečaja, ne potrebujejo varstva pred nepoštenimi pogodbenimi pogoji, ki povzročijo enormno finančno obremenitev? Neplačevanje kredita nikakor ne more biti ustrezno merilo za oceno socialne funkcije zakona. Šele primerjava zneskov EUR in CHF kredita pokaže, koliko več je obremenjen kreditojemalec CHF kredita za enak znesek kredita. Izračunali smo, da je kreditojemalec, ki je 30.6.2008 najel **CHF kredit v vrednosti 100.000 EUR**, od sklenitve kreditne pogodbe do 31.12.2020 plačal **19.208 evrov več** kot če bi najel EUR kredit, hkrati pa je na dan 31. 12. 2020 dolžan banki **19.166 evrov več**, kot kreditojemalec s primerljivim kreditom v evrih. **Skupna razlika med kreditoma znaša kar 38.374 evrov.**

Poslance naj spomnimo še na ekonomsko pomemben podatek o dobičku bank v »epidemioloških« letih in sicer je v letu 2020 pred obdavčitvijo znašal 472 mio EUR⁵, do konca oktobra 2021 pa 402 mio EUR⁶.

- Nevzdržna je tudi izjava ZBS, da predlog zakona *ni socialen in ni pravičen, ker ne naslavlja stisk EUR kreditojemalcev*. Banke bi lahko pokazale razumevanje za stiske EUR (in CHF) kreditojemalcev v času sprejemanja Zakona o interventnem ukrepu odloga plačil obveznosti kreditojemalcev, a so za mirovanje odplačevanja kreditov v celoti obračunale obresti, številne pa tudi stroške odobritve moratorija⁷.

Zato je povsem evidentno, da ima sklicevanje na stisko kreditojemalcev kreditov v EUR samo en namen in to je z uporabo populizma ustvariti nasprotovanje med potrošniki oz. državljani, z odkritim zatrevanjem, da se favorizira kreditojemalec CHF kreditov na škodo kreditojemalcev EUR kreditov. To je podtikanje, ki si ga banke in njihovo združenje ne bi smelo privoščiti. S predlaganim zakonom se namreč odpravljajo le **posledice nepoštenih pogodbenih pogojev in ne posledice gospodarske krize** (izguba službe, znižanje dohodkov) **ali socialnih problemov** (bolezen, invalidnost, razveza, ...), ki lahko prizadenejo katerega koli kreditojemalca - EUR ali CHF kredita. Kot potrošniška organizacija vedno odločno zahtevamo ukrepanje in podpiramo vse predloge, ki pomenijo olajšanje finančnih problemov

2738/2017, VSL II Cp 2780/2017, VSM I Ip 376/2018, VSM I Ip 561/2018- SEU, VSM I Ip 138/2018, VSL II Cp 180/2018, VSL I Cp 188/2018, VSL II Cp 789/2018.

⁵ <https://www.24ur.com/novice/slovenija/banke-lani-s-4503-milijona-evrov-dobicka-po-davkih.html>

⁶ Mesečna informacija o poslovanju bank- december 2021 - Banka Slovenije

⁷ <https://www.zps.si/osebne-finance-sp-1406526635/kredit/10383-nepopolna-vladna-pomoc-prizadetim-kreditojemalcem-zakon-o-interventnem-ukrepu-odloga-placil-obveznosti-kreditojemalcev-6-2020>

potrošnikov, ki so posledica gospodarske krize ali socialnega stanja. Prepričani pa smo, da s sprejemom predlaganega zakona kreditorejmalci EUR kreditov ne bodo oškodovani, kreditorejmalci CHF kreditov pa bodo odplačali najeti denar po primerni ceni - kot za EUR kredit.

Zagotovo pa bodo oškodovani vsi slovenski davkoplačevalci, če bo Evropsko sodišče za človekove pravice odločilo, da so kreditorejmalci CHF kreditov bili oškodovani zaradi uporabe nepoštenih pogodbenih pogojev, saj jim bo v tem primeru odškodnino morala plačati R Slovenija in ne banke, ki so se s tem okoristile.

- Podporo zakonski rešitvi problema kreditov v CHF valuti je izrazila tudi Evropska zveza potrošniških organizacij BEUC in v posebnem pismu predsedniku Državnega zbora g. Igorju Zorčiču maja 2021 izrecno pozvala, da je skrajni čas, da se razreši ta problematika v korist potrošnikov in s tem zopet vzpostavi njihovo zaupanje v finančni sektor.
- Sklicevanje na gospodarsko škodo, ki naj bi jo zakon povzročil bankam, ki so slovenskim potrošnikom prodale neprimeren produkt za dolgoročno kreditiranje, pa je neutemeljeno, saj gre za posledice ravnanj, ki niso bila skladna z zakonodajo, poleg tega pa bodo banke morale povrniti le presežek nad plačilom, ki so ga prejele zaradi uporabe valutne klavzule. Poudarjamo še ugotovitve Hrvaške narodne banke, ki je v poročilu za leto 2017 objavila, da je bil ekonomski učinek konverzije kreditov iz CHF v EUR na področju kreditiranja pozitiven, tako za poslovanje bank kot tudi za potrošnike⁸.

Zato pozivamo vse poslance Državnega zbora, da sprejmejo zakon in prekinijo dolgoletno finančno in socialno obremenitev slovenskih kreditorejmalcev ter jim omogočijo odplačilo kreditov v normalnih mejah. S sprejemom zakona pa bo Slovenija tudi pokazala, da na svojem trgu zahteva spoštovanje zakonodaje in odgovorno ravnanje ponudnikov finančnih produktov in da pojmuje varstvo potrošnikov kot pomembno ustavnopravno zaščiteno dobrotno.

Lepo pozdravljeni

Breda Kutin, predsednica

ZPS Zveza potrošnikov
Slovenije - društvo
Tržaška cesta 2
SI-1000 LJUBLJANA

- priloga: pismo BEUC

⁸ <https://www.hnb.hr/documents/20182/2020824/hbiliten-o-bankama-30.pdf/42efdf39-5ba2-4111-9efd-1a9b80ff78e8>